

PISMO IN ODGOVOR

Bežigradska galerija ni zgrešila cilja

Bežigradska galerija je zgrešila svoj cilj in vzgojni namen, nam je pisal Franc Kuglič. Že nekaj časa Bežigradčani nismo videli razstave, na kateri bi se razveselili slik amaterjev. Ko je bila galerija ustanovljena, je bilo domnjeno, da bodo razstavljali ljubitelji in slikarji – profesionalci. Galerijo pa so vzeli v zakup mladi slikarji, piše Franc Kuglič.

Posredujemo odgovor Bežigradske galerije:

»Tovariš Franc Kuglič, arhitekt in slikar ljubitelj, ki pogosto obiskuje galerijo in o razstavah ustvarja razprave, je vedno dobrodošel gost. Upravni odbor in umetniški svet galerije bosta vedno dovedna za nove ideje in vzpodbude, ki bodo plemenitile in bogatile program, seveda pa bomo pri razstavnih politiki upoštevali ustanovni akt o razstavnih politiki in programski zasnovi Bežigradske galerije.

Umetniški svet Bežigradske galerije pripravlja na podlagi vlog, prispelih na njen naslov, in na podlagi dogovorov Upravnega odbora s posameznimi razstavljalci (v okviru določenih kulturnih akcij in sodelovanj) program razstav v Bežigradske galerije. S svojo usmeritvijo k čim bolj kvalitetnim razstavam si Umetniški svet zastavlja razvojno usmeritev, ki temelji na izboru razstavljalcev z določenim renomejem in likovno kvaliteto. Izbor razstavljalcev v okviru ZKO (amaterskih) bo temeljil prvenstveno na skupinskih razstavah, ki bodo nujno povezane s kvaliteto. Napovedana razstava se zaradi nekatere tudi prestavi. Galerija ostaja odprta za vse ponudbe razstavljalcev in kasneje na pod-

lagi prispelih prijav umetniški svet napravi izbor. Pridržuje pa si pravico vabljenja kvalitetnih posameznikov k sodelovanju. Poseben poudarek k razstavnemu programu zaslužijo mladi avtorji ob zaključku študija na akademiji in seveda umetniki, ki živijo v naši občini – še vedno ob merilu dobre kvalitete. Tudi za akademske umetnike velja merilo kvalitete in ne le diploma. Kandidati za razstavo se morajo prijaviti vnaprej in predložiti dokazila (kataloge, recenzije) o svojem delu in dosedanjih razstavah. Priznani amaterski umetniki lahko izjemno razstavljajo tudi sami.

Upravni odbor in umetniški svet Bežigradske galerije zagotavljata galeriji popolno programsko samostojnost in demokratsko politiko. Umetniški svet zastavlja: Ivan Sedej, umetnostni zgodovinar, Tomaž Brejc, umetnostni zgodovinar, Dragica Čadež, akademska kiparka, Lojze Čemažar, akademski slikar in Lado Jakša, umetnostni zgodovinar in fotograf, Miloš Bašin, vodja galerije.

Upravni odbor Bežigradske galerije skrbi za pravilno razstavno politiko s tem, da razpravlja in sprejema letni načrt razstav in finančni načrt in vodi evidenco o

razstavah in razstavljalcih ter o porabi finančnih sredstev.

O zanimanju za razstave v Bežigradske galerije govorijo številke: od julija 1976, ko je bila galerija odprta, pa do 18. oktobra 1983 je galerijo obiskalo 102694 ljudi, povprečno 14672 na leto. Vedno večje zanimanje za razstave potrjujejo tudi naslednji podatki: v letu 1981 si je vsako razstavo ogledalo povprečno 710 obiskovalcev, leta 1982 že 921, letos pa bomo verjetno dosegli rekord, do zdaj se je število obiskovalcev približalo številki 1300.

Poleg otvoritev, ki so dopolnjene z razlago o razstavi, je obiskovalcem na voljo tudi katalog s spremno besedo in reprodukcijami. Galerija prireja tudi literarne večere, koncerte s predavanji, projekcije filmov in diaprojektivov, projekte zvoka in giba, vodstva po razstavah, »Otroško galerijo na prostem«. Torej skrbimo tudi za likovno vzgojo naših najmlajših občanov (razstave, risanje pred galerijo). V galeriji so tudi tradicionalna srečanja bežigradskih ljubiteljev pod mentorstvom akademskega slikarja Izidorja Urbančiča, ki jih vodi že več let.

Od stoddvanajstih razstav do danes so akademski slikarji, kiparji, grafiki in video umetniki sodelovali na tridesetih.

Pripravili smo med drugimi: razstave lutk, video projekte, igrac, ilustracij, knjig, foto razstave, razstavo partizanskih grafik Božidarja Jakca ob akciji NNPP, razstavo fotografij Borbene poti 29. Hercegovske divizije, razstavo poljskih ljubiteljev, razstavo naših izseljencev iz Argentine, razstave bežigradskih mladincev, razstavo Zavoda za rehabilitacijo invalidov, razstavo Zavoda za rehabilitacijo govora in vida (ob otvoritvi te razstave je sodeloval tudi skladatelj elektroakustične glasbe in cineast Alain Lithaud iz Pariza), razstavo slovenske krajine, razstave bežigradskih ljubiteljev, bežigradskih slikark, razstavo Pionirskega doma in razstave fotografov ČGP Delo in DPD Svoboda...

Naslednja razstava bežigradskih ljubiteljev bo januarja 1984. O delu galerije, razstavah redno poročajo vsi mediji obveščanja: časopisi, revije (Delo, Naši razgledi, Ljubljanski dnevnik, Teleskop...), radio (pogosti so direktni prenosi iz galerije), televizija (oddaja Ne prezrite)...

Galerija vse pogostejše pripravlja razstave v sodelovanju z drugimi galerijami (Škofjeloški muzej, Obalne galerije, Mestni muzej Idrija...).

ODŠTEVANJE SE JE ŽE ZAČELO

Vsak mora sam skrbeti za svoje zdravje

Svetovna zdravstvena organizacija je letos ponovno poslala v svet poziv: »ZDRAVJE VSEM DO LETA 2000«, tokrat z dodatkom: »Odštevanje se je že začelo!« Dokaj zanimivo je, da se je letos ponovilo geslo iz leta 1981 z dodatkom, ki kaže na nujnost, da je zadnji čas, da pričnemo skrbeti za svoje zdravje. Res je, največ lahko za svoje zdravje prispeva vsak sam. To velja seveda za dežele, ki so toliko razvite, da pri njih ni več pomanjkanja hrane in ne razsajajo več epidemije nalezljivih bolezni.

Kakšen naj bo torej naš prispevek za ohranitev zdravja? Odgovor je kaj enostaven, potrebno je osvojiti zdrav način življenja! Če bi zdaj stopili med ljudi in jih po vzorcu novinarjev spraševali, kaj uvrščajo v zdrav način življenja, bi gotovi zbrali same pravilne odgovore. Ljudje so torej zdravstveno prosvetljeni, marsikdaj pa ne sledijo tistem, za kar zanesljivo vedo, da je pravilno, da je v korist prav njim samim. Zakaj tako? Dokler je človek zdrav, se največkrat ne neprecenljive dobrine sploh ne zaveda. Takšno življenje, polno zdravja pa dovoljuje, da se vanj vtihotapijo škodljivosti, slabe navade, ki so sposobne nagristi zdravje. Tako se zdravim življenjskim navadam pridružijo tudi slabe. Nikakor ne smemo tehati in slepiti samega sebe, misleč, še vedno imam več dobrih navad kot slabih. Za zanesljivo izpodkopavanje zdravja je povsem dovolj ena sama škodljiva navada, če je ta dovolj težka, torej zares uperjena proti zdravju. Večkrat slišimo: »To večerno posedanje pred televizijskim zaslonom me je neslo, zredil sem se in še zvišan krvni tlak sem dobil.« Saj ni to res! Zakaj bi si zakrivali oči in v nedolžni televizijski oddaji iskali grešnega kozla? Škodljivost za zdravje, in večkrat ne samo ena, tiči v nas samih. Med gledanjem odaje kar naprej nekaj nosimo v usta, od slanih palčk do cigaret in žganih pijač. Kajne, vsako pojasnilo je odveč.

Zdrav način življenja je potrebno vzdrževati vse od otroških let naprej. Starši nas prav gotovo niso navajali na ponočevanje, na pitje alkoholnih pijač, na kajenje, na uživanje mamil, na zapravljanje prostega časa s posedanjem, skratka na vse to, kar uvrščamo v nezdrav, škodljiv način življenja. Utrip življenja je res tak, da marsikoga zapelje v enkratno škodljivost. Teža zares enkratne škodljivosti pa bo zelo majhna, če se ji ne bomo predali, če ne bomo postali njen suženj. Tu in tam kozarec vina ne bo nikomur škodoval, prav tako ne obilnejši priložnostni obrok hrane, le cigareta pa že ne sodi med veselo razpoloženje.

Tokrat smo temo o skrbi za svoje zdravje prikazali nekoliko drugače kot običajno. Nismo govorili o posameznih škodljivostih, ker nam je bilo izhodišče, da že prav vsak dobro ve, kaj škoduje zdravju. Če iz življenjskih navad in razvad izločimo škodljivosti, ki izpodjedajo zdravje, nam ostane zdrav način življenja, ki nam lahko obeta, da bomo zdravi dočakali leto 2000. Pomembno pa je še nekaj. Nikdar ni prepozno, da ločimo pleve od semena. Škodljivo od koristnega, vsekakor pa je bolje, da z navlako, ki nam ogroža zdravje, opravimo čim prej. Neke vrste poročilo za ohranitev zdravja si pridobimo šele takrat, ko postane zdrav način življenja navada in potreba. Ker se je »odštevanje že začelo«, je prav, da pohitimo z odpravljanjem škodljivih razvad, samo 17 let je še do novega tisočletja.

Dr. MILENA VRENK JERŠE
ZDRAVSTVENI DOM LJUBLJANA

Ovire za hišno samoupravo

Skupnosti stanovalcev so po zakonu o stanovanjskem gospodarstvu pravne osebe in s tem podvržene predpisom o poslovanju, ki veljajo na splošno za uporabnike družbenih sredstev. Ker so predpisi precej zahtevni in zapleteni, nastanejo določene težave in dileme, ki pa niso neobhodne.

S predpisi o knjigovodstvu je predpisan za določene uporabnike družbenih sredstev, ki jih predpisi podrobno navajajo in med nje prištevajo tudi hišne svete, poseben, močno skrajšan kontni plan, vsega 16 obveznih kontov. Vsi drugi predpisi pa naj bi veljali kot za delovne organizacije. Tudi navodila Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije v posebni brošuri »Organizacija poslovanja s stanovanjskimi hišami in stanovanji v družbeni lastnini v skupnosti stanovalcev« ne prinašajo v tem pogledu nič novega, ampak samo opozarjajo, kako je treba vse predpise izpolnjevati.

Najprej naj omenim zahtevo, da morajo imeti skupnosti stanovalcev vsa svoja denarna sredstva na žiro računih pri Službi družbenega knjigovodstva (SDK). Sredstva na žiro računih pri SDK veljajo za družbena sredstva in se ne obrestujejo. Zaradi tega imajo (ali so imeli) hišni sveti hranilne knjižice ali tekoče račune, pri poslovnih banki. Toda med nazivi računov pri poslovnih banki se ne sme pojaviti ime, ki bi spominjalo na uporabnika družbenih sredstev, zato imajo ti hišni sveti denar naložen na ime določene fizične osebe. Pa ne samo hišni sveti, tudi druge podobne skupine, ki bi jih lahko uvrstili med določene uporabnike družbenih sredstev, kakor npr. odbori za upravljanje garaž, kurilniški odbori in drugi.

Nekaj resnice glede tega so spoznali tudi zakonodajalci na drugem področju. Zakon o hranilni kreditni službi in blagajnah vzajemne pomoči, ki je objavljen v Uradnem listu SRS št. 4 z dne 14. II. 1980, namreč predpisuje v 45. členu, da se vodijo sredstva, ki jih člani blagajne vzajemne pomoči plačujejo v blagajno, na hranilni knjižici oziroma na tekočem računu. Toda na čigavo ime? Zakon vprašanja ne razreši, ampak ga obide.

Obresti pri sedanjih inflaciji res niso posebna vzpodbuda za denarno varčevanje, vendar pa na skupni znesek sredstev skupnosti stanovalcev že lahko pomenijo toliko, da vplivajo na odločitev o tem, ali hranilna knjižica ali žiro račun pri SDK. V zadnjem času banke dvigajo obresti na hranilne vloge in ne bi bilo težka odločitev, da se tudi sredstva teh določenih uporabnikov družbenih sredstev, ki so naštet v predpisih o knjigovodstvu, obrestujejo enako kot hranilne vloge občanov na vpogled. Saj denar res doteka od občanov in dokler ni porabljen, je pravzaprav tudi njihova last.

Piše: KAREL MARINIČ

Lahko bi se vodenje žiro računov za hišne svete in druge določene uporabnike družbenih sredstev preneslo na poslovne banke, seveda pa bi potem morale poslovne banke vršiti tudi celoten plačilni promet za te uporabnike.

Vodenje žiro računa pri SDK ima še drugo neprijetno posledico. SDK pošlje samo v strogo določenem dopolnilnem času in tako moraš zapustiti delovno mesto, če hočeš ali moraš v »svoji banki« kaj osebno opraviti in če nisi slučajno upokojenec.

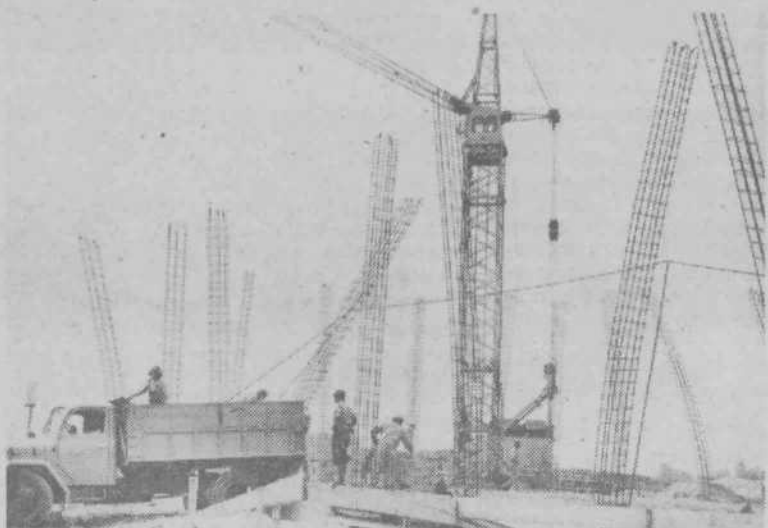
Drugačna odločitev, da se denarna sredstva vodijo na hranilni knjižici ali na tekočem računu na ime fizične osebe, morda odpravlja te pomanjkljivosti, ostane pa neurejen pravni odnos med članom in skupnostjo, posluje se ponavadi z (nezavarovano) gotovino in ignorira vse sodobne načine plačevanja. Če se še plačevanje razdeli na del za stanarino in morda še prispevek etažnih lastnikov in drugi del za storitve komunalnih organizacij, se s tem poslovanje v celoti vzeto ne poenostavi, ampak zaplete. Knjigovodstvo ni zaradi knjiženja, ampak da se izogne močnemu utvarjanju in prenašanju kupčkov gotovine. Skupnost stanovalcev naj posluje kot skupnost, toda tako, da je za člane najugodnejše.

Kot drugo, ki tudi zavira interes za delo skupnosti stanovalcev, je plačevanje davkov in prispevkov. Če hišni svet posluje tako, kot je v skladu s predpisi in hkrati najbolj enostavno, t. j. z enim plačilom stanovalcev, za vse stroške, mora na primer za plačilo nagrade hišniku, dvigniti gotovino ali znesek nakazati z žiro računa v SDK, kjer prijazni uslužbenci povedo, da mora zraven nagrade plačati take in take prispevke, kakih pet vrst in ne ravno majhen znesek, največji med njimi je občinski davek od pogodbenega dela. Hišni sveti seveda niso navdušeni nad tem, da bi postali zbiralci davkov, saj če poslujejo na ime fizične osebe, se temu izognejo. Končno tudi zakon o stanovanjskem gospodarstvu pravi v 58. členu, da plačujejo stanovalci stroške ogrevanja, vodo, obratovalne stroške, čiščenje itd. preko hišnega sveta ali neposredno komunalnim organizacijam, ki opravljajo te storitve. Čiščenja v hiši seveda ne opravlja komunalna organizacija ampak oseba v hiši, ki ji je treba delo plačati. Ali pa morda res kdo verjame, da je mogoče v šestdeset ali večstanovanjskem bloku, kjer se stanovalci med seboj najraje niti ne poznajo, opraviti vse brezplačno?

V vseh slovenskih občinah je kakih sedem raznih stopenj »davkov po odbitku«, osem vrst oprostitve in še mnogo izjem, pač glede na dejavnost, za katero se pogodbeno delo opravlja. Tudi upravljanje stanovanjskih hiš ni pridobitni posel, ki ustvarja družbeni produkt, zato bi bilo upravičeno, da se kakršno koli delo za skupnost stanovalcev oprosti davka in tudi prispevkov, vsaj takrat, kadar to delo opravljajo sami člani skupnosti.

V času, ko se napovedujejo novi davki, najbrže ni primerno pisati proti starim davkom, toda tudi davki ne smejo biti samo za tiste, ki so dolžni vsako izplačilo evidentirati in ki to obveznost tudi izpolnjujejo, pa tudi vsakršne vzpodbude ne bi smeli zavirati.

Veljavni predpisi tudi zahtevajo, da se vsi prispevki in davek plačujejo sproti ob vsakem dvigu, oziroma izplačilu. Pri tem večkrat stroški nakazila presegajo vrednost nakazila. Za vse »določene« uporabnike družbenih sredstev bi lahko veljalo, da plačujejo prispevke, če že morajo biti, enkrat ali dvakrat letno na podlagi napovedi. Riziko (da ob zapadlosti ne bi bilo potrebnega denarja) ni velik, odpadlo bi

Stanovanja: problemi pred gradnjo, problemi po gradnji.

pa na ta način mnogo družbeno nepotrebnega dela.

Svoje prispevajo k oteženju poslovanja tudi občinske stanovanjske skupnosti, ki zahtevajo, da se vsak del stanarinarne, to je tam, kjer hišni sveti poslujejo samostojno, nakazuje posebej neposredno v določene sklade. Zato je potrebno sedaj napisati pet nalogov za nakazilo stanarin. Pa to še ni vse. Za leto 1982 so zahtevali tudi poračun po končni letni delitvi stanarin, o čemer pa hišni svetovi niso niti pravočasno obvestili. Že od nekdaj pa poznamo v knjigovodstvu tudi zbirne račune. Razlog, da morajo skupnosti stanovalcev vedeti, v katere sklade koliko odvajajo, ne drži, saj si te podatke za sprotno uporabo lahko izračunava iz planske delitve, za daljše obdobje pa so ti podatki že tako brezpredmetni.

Končno je tudi vodenje samega knjigovodstva po nepotrebnem prezahtevno. Zakon o stanovanjskem gospodarstvu določa npr., da morajo skupnosti stanovalcev v svojih poslovnih knjigah knjižiti vrednost stanovanj v družbeni lastnini in vsakoletno revalorizacijo te vrednosti. Revalorizacijo mora opraviti stanovanjska skupnost (občinska), ki tudi določa stanarinarne. Stanovalec same zanimajo ti podatki o revalorizaciji vrednosti stanovanj in hiše toliko kot lanske sneg. Če bodo hoteli kupiti stanovanje ali zgraditi svojo hišo, bodo lahko kvečjemu

ugotovili, da knjižna vrednost njihovega stanovanja še zdaleč ni tista ta prava. Tudi na višino stanarin ima vrednost stanovanja samo posreden in omejen vpliv. Zanima pa stanovalce, če se npr. dvigalo v petek popoldne ustavi in je potem »na vikendu« do ponedeljka popoldne ali še dlje. Rezultat gospodarjenja s stanovanjsko hišo je ohranjanje njene uporabne vrednosti in predvsem te naj bi bilo predmet knjigovodstva skupnosti stanovalcev.

Z zmanjševanjem števila obveznih kontov je storjeno boro malo, če ostane vse ostalo poslovanje poenoteno in prilagojeno večjim in bolj sestavljenim organizacijam. Če mora vodja knjigovodstva biti strokovno podkovan, bo tudi izmed dvesto predpisanih kontov znal izbrati tiste, ki jih potrebuje za izkazovanje posameznih vrst sredstev in za vsako vrsto sredstev mora itak voditi poseben konto. Kar bi bilo potrebno za hišne svete, so navodila o tehnikah knjigovodstva, ki bi morala biti prilagojena potrebam, obsegu in načinu poslovanja hišnih svetov. Teh pa tudi še omenjeno navodilo o organizaciji poslovanja, izdano od Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije, ne daje.

Če naj hišna samouprava zares opravlja svojo nalogo in samostojnost skupnosti stanovalcev ni samo v zakonu deklarirana možnost, potem je treba to tudi praktično omogočiti, upoštevajoč vse omenjene možnosti, ki jih skupnosti stanovalcev imajo.